

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت ترویج

دستورالعمل تولید پر از غاز زنده

سرشناسه	: حسنی، احمدرضا، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: دستورالعمل تولید پر از غاز زنده/ نویسنده احمدرضا حسنی؛ ویراستار ترویجی ام البنین تاجیک، حسام الدین غلامی؛ ویراستار سمیرا میرنظامی؛ سرویراستار وجیهه السادات فاطمی؛ تهیه شده در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی؛ [برای] سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت ترویج.
مشخصات نشر	: کرج: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت ترویج، نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶ ص.: مصور(رنگی).
شابک	: 978-964-520-380-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: پرها
موضوع	: Feathers
موضوع	: غازها
موضوع	: Geese
شناسه افزوده	: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. معاونت ترویج
شناسه افزوده	: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی. دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
شناسه افزوده	: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. معاونت ترویج. نشر آموزش کشاورزی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۵۵۰۵/ح SF۵۰۵
رده بندی دیویی	: ۳۶/۵۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۰۳۷۲

ISBN:978-964-520-380-9

شابک: ۹-۳۸۰-۵۲۰-۹۶۴-۹۷۸

عنوان: دستورالعمل تولید پر از غاز زنده

نویسنده: احمدرضا حسنی

ویراستار ترویجی: ام البنین تاجیک، حسام الدین غلامی

مدیر داخلی: شیوا پارسانیک

ویراستار ادبی: سمیرا میرنظامی

سرویراستار: وجیهه السادات فاطمی

تهیه شده در: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی، دفتر شبکه

دانش و رسانه های ترویجی

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

شمارگان: ۲۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

قیمت: رایگان

مسئولیت صحت مطالب با نویسنده است.

شماره ثبت در مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۵۲۷۵۰ به تاریخ ۹۶/۹/۲۹ است.

نشانی: تهران- بزرگراه شهید چمران- خیابان یمن، پلاک ۱ و ۲، معاونت ترویج،

ص. پ. ۱۱۱۳-۱۹۳۹۵

تلفکس: ۲۱-۲۲۴۱۳۹۲۳

مخاطبان نشریه:

پرورش دهندگان غاز
کارشناسان و مروجان مسئول پهنه

اهداف آموزشی:

شما با مطالعه این نشریه، با نحوه و زمان مناسب کردن پر از غاز زنده
به منظور تولید بیش تر و با کیفیت تر پر آشنا می شوید.

فهرست

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
۱۰	اهمیت پر و کرک در غاز
۱۲	مدیریت پرورش و تغذیه در تولید پر و کرک
۱۳	فصل یا زمان مناسب پرکنی غازها
۱۳	روش های کندن پر در غاز زنده
۱۵	توصیه هایی به منظور تولید پر و کرک غاز

مقدمه

انقلاب صنعتی و اقتصادی که در طی دو دهه اخیر در آسیا روی داده است، تأثیر زیادی بر مناطق روستایی و الگوهای کشاورزی داشته است. با این حال پرورش غاز هنوز در زیربنای کشاورزی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

در بیش تر کشورهای آسیایی تأسیس مزارع پرورش غاز آسان است. بودن تعداد زیادی غاز در روستاهای کشور نشانگر این است که روی هم رفته پرورش دهندگان این پرنده در آسیا در مقایسه با سایر کشورها گله‌های کوچک تری از غاز را به صورت سنتی نگهداری می‌کنند. به هر حال همواره ضعف در سازماندهی و جوجه کشی غازها و درک محدود از نیازهای تغذیه‌ای، بهداشتی و مدیریتی پرورش غاز در کشور احساس می‌شود.

از آن جایی که پرهای استحصالی نیازی به شست و شو ندارند؛ درآمد حاصل از فروش پرهای به دست آمده، بسیاری از هزینه‌های یک گله‌داری غازهای مادر را در فصل‌های غیر تولید جبران می‌کند. پرهای غازها به دلیل حفظ خاصیت عایق بودن ارزش و قیمت بسیار بالایی در مقایسه با پر سایر پرندگان دارند. همچنین پرهای این پرنده کاربردهای مختلفی هم دارد.

اهمیت پر و کرک در غاز

پر و کرک (شکل ۱) از فراورده های ارزشمند غاز به شمار می آیند. ارزش کرک به مراتب از پر بیش تر است. میزان تجارت جهانی پر و کرک خام در سال ۱۹۹۴ به بیش از ۶۷۰۰۰ تن رسید که ارزش آن برابر با ۶۵۰ میلیون دلار بود. سهم غاز در این تجارت برابر ۳۰ درصد وزن و ۴۰ درصد ارزش دلاری بود. آمارهای جدیدتر نشان می دهد به طور میانگین در سال های ۲۰۱۳-۲۰۰۹، ۲/۷ میلیون قطعه اردک و ۶۵۳ میلیون قطعه غاز در هر سال پرورش داده شده اند. از این پرندگان ۱۸۶ میلیون کیلوگرم کرک و پر برآورد می شود.

پر غاز در بیش تر کشورها برای مصارف خانگی استفاده می شود. مرغوب ترین پر غاز در قسمت زیر شکم، اطراف گردن، زیر بال و تقریباً کرکی شکل است. از پرهای طویل و سخت غاز به عنوان پرهای زینتی و یا قلم های زینتی استفاده می شود. سالانه در حدود ۵۰۰ گرم پر مرغوب می توان از هر غاز به دست آورد.

شکل ۱- پر (سمت راست) و کرک (سمت چپ) غاز

در اکثر مناطق استان آذربایجان شرقی در طول سال در سه نوبت و در هر نوبت حداقل ۲۰۰ تا ۳۰۰ گرم پر و کرک مرغوب را از غاز زنده پرکنی می کنند. به دلیل اینکه پر و کرک از غاز زنده تهیه می شود، نیازی به شست و شوی پر نیست و در نتیجه خاصیت عایق بودن حفظ می شود. از همین رو می تواند مورد استفاده مختلف (لباس فضانوردان، چتربازان، لباس های زمستانی و سرویس های خواب و ...) قرار گیرد. همین خاصیت نیز، آن را گران ترین پر در میان پر پرندگان کرده است.

نواحی از بدن غاز که پر و کرک مرغوب دارند و در پرکنی مدنظر هستند عبارتند از:

ناحیه زیر گردن تا سینه، ناحیه سینه تا زیر بال ها و ناحیه شکم تا دو سوم از ناحیه دم پرنده (شکل های ۲ و ۳).

شکل ۳- روش مهار و پرکنی غاز زنده

شکل ۲- ناحیه سینه تا انتهای زیرشکم و ناحیه دم

مدیریت پرورش و تغذیه در تولید پر و کرک

غازهای مورد استفاده به منظور تولید پر و کرک تفاوتی با سایر غازهای گله ندارند، فقط باید سن غازهایی که زنده پرکنی می شوند حداقل بالای ۱۰ هفته باشد. البته این برای زمانی است که هدف ما پرکنی با روش تزریق هورمون باشد در غیر این صورت، بهترین زمان پرکنی بدون استفاده از هورمون که دوبار در سال انجام می شود پایان دوره فعالیت جنسی غازهای گله است.

معمولاً تغذیه در زمان پرکنی بیش تر به صورت تغذیه آزاد یا اختیاری با علوفه خردشده و یا سیلاژ ذرت علوفه ای است، ولی بنا به تحقیقات انجام شده، استفاده از کنسانتره کامل حداقل دو هفته قبل از پرکنی در غازهای موردنظر تأثیر زیادی روی کمیت و کیفیت پرهای به دست آمده دارد. این مقدار از ۱۰۰-۷۵ درصد کنسانتره نسبت به علوفه گزارش شده است (شکل ۴).

شکل ۴- تغذیه غازها با کنسانتره

شایان ذکر است که در این مدت غازها باید در اتاق یا داخل حصار یا قفس نگهداری شوند و علوفه به صورت خردشده در اختیار آنها قرار گیرد (شکل ۵).

شکل ۵- تغذیه غازها با علوفه خردشده

فصل یا زمان مناسب پرکنی غازها

در بیش تر مناطقی که پرورش غاز در آنها مرسوم است فصلها و زمانهای مختلفی کرچ می شوند و پرهایشان سست می شود و می ریزد. در این زمان پرها در داخل آشیانه ها و اطراف جایگاه پرورش مانند زیر دیوارها و در میان شاخه های درختان و بوته ها بوفور دیده می شود. این زمان بهترین فرصت برای عمل پرکنی خواهد بود، چرا که هم غازها اذیت نمی شوند و هم کمیت و کیفیت پرهای به دست آمده بیش تر است.

روش های کندن پر در غاز زنده

عمل پرکنی در غازها به صورت دستی و توسط افراد آموزش دیده و مجرب انجام می گیرد (شکل ۶). معمولاً در روش بدون استفاده از هورمون،

غازها را به مدت ۴ تا ۶ ساعت در اتاق پرکنی که تاریک است با تراکم بالای غازها (۶ تا ۸ قطعه غاز در هر مترمربع) نگهداری می کنند. هر نیم ساعت یک بار در تاریکی، غازها را تحریک می کنند تا با افزایش آدرنالین و استرس ملایم، پوست قدری گرم شود. در اثر تعریق، پوست مرطوب می شود تا عمل پرکنی توأم با درد و خونریزی و ناراحتی پرنده نباشد و پرها براحتی و ملایمت کنده شوند.

شکل ۶- عمل پرکنی غاز

در روش تزریق هورمون ۱۲ تا ۲۴ ساعت قبل، هورمون اکسیتوسین به مقدار حداکثر یک دهم میلی لیتر در عضله سینه تزریق می شود و بقیه اقدامات همانند آنچه که در بالا ذکر شد، انجام می شود. در این روش، بدون نگرانی می توان عمل پرکنی را در ناحیه گردن، زیر سینه تا

انتهای شکم و دم پرنده تا زیر بال ها انجام داد. پرهای کنده شده بعد از دو ماه با پرهای جدید جایگزین خواهند شد و نیازی به تغذیه خاص و کنسانتره اضافی هم نخواهد بود (شکل ۷).

شکل ۷- غازهای پرکنی شده

توصیه های کاربردی به منظور تولید پر و کرک غاز

- ۱- کلید اصلی در تولید پر از نظر کمی و کیفی تغذیه حیوان با کنسانتره و علوفه تازه خردشده است. ثابت شده است که تغذیه بهتر، مقدار تولید پر را از هر دو نظر یعنی کمی و کیفی تحت تأثیر قرار می دهد.
- ۲- غازهای با تغذیه خوب و وزن زنده بالا، میزان پر تولیدی بالایی خواهند داشت.
- ۳- زمان کرچ رفتن سن ۱۰ تا ۱۱ هفتگی غازهاست، بنابراین در این زمان و ۶ هفته بعد از اولین پرکنی، عمل پرکنی از غاز زنده انجام می شود.
- ۴- از شست و شوی پرهای حاصل شده اجتناب کنید، ارزش واقعی و کاربردی پر غاز، به خاطر به دست آمدن از غاز زنده است و هیچ نیازی به شست و شو ندارد.

- ۵- تا حد امکان پره‌های درشت را از کرک جداسازی کنید، قیمت و ارزش کرک‌ها به مراتب بیش‌تر از پرهاست (شکل ۸).
- ۶- انجام پرکنی در غیر فصل‌های کرچی به خاطر احتمال آسیب به پرنده ممنوع است.

شکل ۸- پر و کرک غاز